

Sygn. akt III KKN 490/2000

W Y R O K

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2001 r.

Sąd Najwyższy - Izba Karna na rozprawie w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN Elżbieta Sadzik

Sędziowie SN: Andrzej Deptuła, Ewa Gaberle,

Wiesław Kozielewicz, Wiesław Maciak (spraw.),

Andrzej Siuchniński, Jacek Sobczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Waldemara Smardzewskiego

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2001 r.

sprawy **S. D. i J. G.**

oskarżonych z art. 13 § 1 mkk i art. 22 mkk

z powodu kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść

od wyroku Sądu Najwyższego

z dnia 23 października 1962 r., sygn. III K (...) częściowo

zmieniającego wyrok Sądu Wojewódzkiego w (...)

z dnia 23 czerwca 1962 r., sygn. IV K. (...)

- **uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej skazania za przestępstwo określone w art. 22 mkk i S. D. i J. G. uniewinnia**

od popełnienia tego czynu oraz uchyla orzeczone wobec nich kary łączne;

- w pozostałym zakresie kasację oddala;**
- kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Wojewódzki w (...) wyrokiem z dnia 23 czerwca 1962 r. uznał S. D. i J. G. winnymi tego, że:

- 1) w sierpniu 1961 r. w B., pow. l., działając wspólnie poczynili przygotowania do wejścia w porozumienie z amerykańskim wywiadem wojskowym w ten sposób, że sporządzili dwa listy i wysłali je do punktów kontaktowych w Niemieckiej Republice Federalnej i Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, oferując chęć współpracy, tj. przestępstwa z art. 13 § 1 mkk i na mocy tego przepisu skazał każdego z nich na kary po 3 lata więzienia,
- 2) od stycznia do marca 1961 r. w Biskupcach, pow. l., działając wspólnie sporządzili, rozpowszechniali, przechowywali wiersze zawierające fałszywe wiadomości, mogące wyrządzić istotną szkodę interesom Państwa Polskiego i obniżyć powagę jego naczelných organów, tj. przestępstwa z art. 23 § 1 mkk i skazał każdego z nich na 3 lata więzienia, wymierzając im jako karę łączną po 3 lata więzienia.

W wyniku rewizji obrońców obu oskarżonych Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 23 października 1962 r. utrzymał w mocy wyrok Sądu Wojewódzkiego w części skazującej oskarżonych za przestępstwa z art. 13 § 1 mkk, w pozostałej części wyrok uchylił uznając obu oskarżonych winnymi popełnienia

przestępstwa z art. 22 mkk popełnionego w ten sposób, że od stycznia do 3 marca 1962 r. w G. i B. pow. l., rozpowszechniali fałszywe wiadomości mogące obniżyć powagę naczelnych organów Państwa Polskiego i wymierzył im za to po 6 miesięcy więzienia oraz nową karę łączną, - po 3 lata więzienia.

Powyższy wyrok Najwyższego w całości na korzyść S. D. i J. G. zaskarżył Rzecznik Praw Obywatelskich. We wniesionej w trybie art. 521 kpk kasacji Rzecznik Praw Obywatelskich wyrokowi temu zarzucił:

- 1) „rażące naruszenie art. 383 pkt 2 kpk z 1928 r. z późn. zmianami, polegające na utrzymaniu w mocy wyroku Sądu Wojewódzkiego w (...) z dnia 23 czerwca 1962 r., sygn. akt IV K. (...) w części skazującej obu oskarżonych z art. 13 § 1 mkk mimo, iż w przypisanym im przez Sąd Wojewódzki czynie brak było znamion przestępstwa przewidzianego w tym przepisie,
- 2) rażące naruszenie art. 22 mkk przez uznanie obu oskarżonych winnymi przypisanego im czynu mimo braku w ich działaniu znamion przestępstwa opisanego w tym przepisie – co miało istotny wpływ na treść orzeczenia wyrażający się w oczywiście niesłusznym ich skazaniu”.

Na podstawie powyższych zarzutów Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł: „o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Najwyższego oraz utrzymanego nim w mocy wskazanego wyżej wyroku Sądu Wojewódzkiego w (...) w części skazującej obu oskarżonych z art. 13 § 1 mkk i ich uniewinnienie”.

W tym stanie sprawy Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich jest zasadna jedynie w części dotyczącej zarzutu rażącego naruszenia art. 22 mkk. Z ustaleń poczynionych w przedmiotowej sprawie wynika, że podstawę do przypisania obu oskarżonym tego przestępstwa dały wypisane przez nich na pustych stronach posiadanej przez oskarżonych instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy teksty, określone przez Sądy obu instancji jako „wiersze”, które zawierały szereg wulgaryzmów

pod adresem polskich, jak i radzieckich działaczy partyjnych i państwowych. Zgodzić się więc należy z autorem kasacji, iż w żadnym względzie nie były to wiadomości, które mogły wyrządzić istotną szkodę interesom Państwa Polskiego lub obniżyć powagę jego naczelných organów, a w treści tych zapisków brak było przedmiotowych znamion przypisanego im przestępstwa z art. 22 mkk.

Również w ich działaniu brak było znamienia „rozpowszechniania”, niezbędnego do przyjęcia odpowiedzialności oskarżonych z tego przepisu, bowiem w kilkudziesięcioosobowej sali w której mieszkali, tylko jedna osoba zapiski te czytała, zaś inna słyszała, jak o nich oskarżeni rozmawiali.

W tej sytuacji uchylając zaskarżone orzeczenie w części dotyczącej skazania z art. 22 mkk należało S. D. i J. G. uniewinnić od popełnienia tych przestępstw.

Nietrafny jest natomiast, według oceny Sądu Najwyższego, kasacyjny zarzut rażącej obrazy art. 13 § 1 mkk. Z wyjaśnień obydwu oskarżonych zarówno z postępowania przygotowawczego, jak i złożonych przed sądem, wynika jednoznacznie, że obydwaj mieli zamiar i chcieli nawiązać kontakt z wywiadem amerykańskim. Fakt, że robili to w sposób bardzo naiwny i prymitywny, nie wyklucza przecież, że zastanawiali się jakie wiadomości będą wywiadowi przekazywać (lokalizacja lotnisk, częstotliwość transportów kolejowych) i co sobie kupią za otrzymane z takiej działalności pieniądze, Wysłanie przeto przez oskarżonych dwóch listów z propozycją nawiązania kontaktu z wywiadem amerykańskim oceniane nawet jako działanie naiwne, stanowiło przygotowanie karalne – art. 13 § 1 mkk – do popełnienia przestępstwa z art. 7 mkk i brak jest, w ocenie Sądu Najwyższego, podstaw do kwestionowania słuszności przypisania tego przestępstwa S. D. i J. G. zarówno przez Sąd Wojewódzki w (...), jak i Sąd Najwyższy w zaskarżonych kasacją wyrokach.

W kontekście tych ocen należało uniewinniając oskarżonych od popełnienia przestępstwa z art. 22 mkk uchylić też orzeczenie o karze łącznej, w pozostałej części utrzymując zaskarżony wyrok w mocy.

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.